

سرفصل درس «فنون راهنمایی و مشاوره (متناسب با نیازها و مسایل کودکان و نوجوانان)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت های منظم و سازمان یافته ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می شود تا طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد. پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می توان به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش های راهنمایی و مشاوره میسر نمی باشد، بنابراین لازم است مهارت آموزان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای مهارت آموزان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می شود که آمادگیهای لازم در آنها برای کسب مهارتهای پایه حرفه ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می باشد.

نام درس: فنون راهنمایی و مشاوره (متناسب با نیازها و مسایل کودکان و نوجوانان)	مشخصات درس
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری مهارت آموز قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود.	تعداد واحد: ۲
۲- همچنین از فنون و روش های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- مهارت آموز پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی - شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.	شایستگی کلیدی: تربیتی
	دروس پیش نیاز: -
	استاد متخصص برای تدریس:
	دانش آموختگان رشته های روانشناسی و مشاوره

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مباحث اساسی



- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- تعریف روان درمانی
- مفهوم و تعریف مشورت
- خدمات مشاوره
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی
- فعالیت یادگیری:
- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت های آنها
- فعالیت عملکردی:
- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

فصل دوم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی

- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- فعالیت یادگیری:
- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها



فعالیت عملکردی:

تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارایه گزارش آن در کلاس درس
تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط مهارت آموزان رشته مشاوره و ارایه
گزارش کتبی آن به مدرس

فصل سوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن

انواع راهنمایی از نظر موضوع

انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا

انواع مشاوره از نظر موضوع

انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا

الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت های آنها

مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس

تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه

فصل چهارم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

تعریف روش و فن

روش های راهنمایی و مشاوره

- فنون راهنمایی (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، شرح حال نویسی، واقع نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه
موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)

- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد
بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بیشش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی ارجاع -
مهارت های مشاوره)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس



-مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها
-مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب
فعالیت عملکردی :

- ۱-تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
 - ۲-طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، مصاحبه و....، و ارایه گزارشی از آنها به مدرس
- بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره درمحیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی
اجرای فنون مشاوره توسط مهارت آموزان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس

فصل پنجم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف معلم مدرسه
 - نقش و وظایف معلم در مدرسه
 - نقش و وظایف مشاورمدرسه
 - نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه
 - نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره
 - نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره
 - نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره
- فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
 - مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
 - مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها
- فعالیت عملکردی:
- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

فصل ششم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی وخانواده در مناطق آموزش و پرورش
- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی



- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها

- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه

فعالیت یادگیری

۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها

۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارائه گزارش کتبی آن

به مدرس

۳- مقایسه تفاوت های فردی دوفرد از دانش آموزان یک مدرسه توسط مهارت آموزان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به

مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت مهارت آموزان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برق راری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی مهارت آموزان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط مهارت آموزان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-قدمی، سید امیر؛ همت، نورعلی و نبوی، سید صادق (زیر چاپ). مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات دانشگاه فرهنگیان

گلادینگ، ساموئل. تی (۱۳۹۰) اصول و مبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان .

شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰) مقدمات راهنمایی و مشاوره.، تهران، انتشارات رشد.



منبع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱) کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر تمرین
- گیسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶) زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد.
- صافی، احمد (۱۳۷۹) راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد
- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱)، فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه
- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱) اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

- ارزشیابی آغازین: بر اساس آزمون بسته پاسخ و یا باز پاسخ.
- ارزشیابی تکوینی: عملکرد مهارت آموز در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲نمره
- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره
- کارپوشه (Port Folio): مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸نمره

